

УДК 378. 14

© Ван Янь, Ткачова Н. О., 2022

<https://orcid.org/0000-0001-9307-8867>

<http://orcid.org/0000-0002-1892-9200>

<https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.03>

**Ван Янь,
Н. О. Ткачова**

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОГЛЯДІВ КИТАЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ УЧЕНИХ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТІ, СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ

У статті доведено, що в сучасному суспільстві значно підвищується роль музичної культури, сприяючи збагаченню внутрішнього духовного світу особистості, становленню її гуманних цінностей, розвитку вмінь сприймати й розуміти найтонші нюанси емоцій та почуттів. Тому проблема формування музичної культури особистості знаходиться в центрі уваги багатьох українських (О. Буров, Г. Падалка, О. Рудницька, Н. Чепіга) та китайських (Гао Цонжен, Дін Юнь, Лі Мін, Сюй Цзянь) науковців. Однак визначено, що не було проведено ґрунтовного порівняльного аналізу представлених у китайській та українській науковій думці авторських позицій щодо тлумачення феномену музичної культури особистості.

Мета статті – на основі опрацювання наукових джерел представити порівняльну характеристику поглядів китайських та українських учених щодо визначення суті, структури та змісту музичної культури особистості, визначити авторську позицію з цього питання. У дослідженні використовувалися такі методи дослідження: порівняльний аналіз китайських та українських наукових джерел з порушеної проблеми, узагальнення результатів наукових пошуків провідних науковців КНР та України.

У процесі наукового пошуку визначено, що українські вчені, як правило, під музичною культурою розуміють інтегровану характеристику індивіда, що комплексно об'єднує в собі сукупність музичних знань, смаків, почуттів, відповідних умінь та навичок, забезпечуючи високий рівень його обізнаності й вихованості в царині музики. У китайській науковій думці стверджується, що музична культура – це «чуття музики» людини, що забезпечує інтеграцію «серця і музики», виховує любов до людей, природи та взагалі до навколишнього світу, збагачує емоційний досвід, стимулює власний духовний розвиток особистості. Як з'ясовано, погляди китайських та українських учених принципово не суперечать між собою.

З урахуванням різних точок зору науковців визначено, що музична культура – це цілісне особистісне утворення людини, яке інтегрує в собі сукупність музичних знань, умінь, навичок, смаків, емоційно-ціннісних ставлень до різних видів музичного мистецтва та забезпечує її здатність розуміти

музику, розвиток емоційної сфери, формування моральної й національної свідомості.

Ключові слова: порівняльна характеристика, Україна, КНР, особистість, музична культура, структура, зміст.

Wang Yan, Tkachova N. O. Comparative characteristics of the views of Chinese and Ukrainian scientists on determining the essence, structure, and content of an individual's musical culture. The article proves that the role of musical culture in the modern society significantly increases, contributing to the enrichment of the inner spiritual world of an individual, the formation of their humane values, the development of skills to perceive and understand the most subtle nuances of emotions and feelings. Therefore, the problem of forming a musical culture of an individual is in the center of attention of many Ukrainian (O. Burov, G. Padalka, O. Rudnytska, N. Chepiga) and Chinese (Gao Zongjeng, Ding Yun, Lee Min, Xu Jian) scientists. However, it is determined that there was not carried out a thorough comparative analysis of the authors' positions presented in Chinese and Ukrainian scientific thought on the interpretation of the phenomenon of an individual's musical culture.

The purpose of the article is to present a comparative description of the views of Chinese and Ukrainian scientists on determining the essence, structure, and content of the musical culture of an individual based on the study of scientific sources, and to determine the author's position on the issue. The study used the following research methods: comparative analysis of Chinese and Ukrainian scientific sources on the problem raised, generalization of the results of scientific searches of leading scientists of both the People's Republic of China and Ukraine.

In the process of scientific search, it is determined that Ukrainian scientists, as a rule, understand musical culture as an integrated characteristic of an individual which comprehensively combines a set of musical knowledge, tastes, feelings, corresponding skills, and abilities, ensuring a high level of their awareness and upbringing in the field of music. In the Chinese scientific thought, it is argued that musical culture is a person's "sense of music" which ensures the integration of "heart and music", fosters love for people, nature, and the world around us in general, enriches emotional experience, and stimulates one's own spiritual development. As it turned out, the views of Chinese and Ukrainian scientists do not fundamentally contradict each other.

Taking into account scientists' various points of view, it is determined that musical culture is an integral personal education of a human which integrates a set of musical knowledge, skills, tastes, emotional and value attitudes to various types of musical art and ensures their ability to understand music, the development of emotional sphere, formation of moral and national consciousness.

Keywords: China, comparative characteristics, content, musical culture, personality, structure, Ukraine.

Вступ. Як наголошується в наукових джерелах, особистісна культура є надприродним утворенням людини, що дає їй змогу проявляти свою суспільну сутність, виступати носієм гуманістичних цінностей та активним творцем подальшої історії людства. У світлі цього актуальною потребою для кожного члена суспільств є оволодіння загальнокультурною компетентністю (Ткачова, 2006; Tkachov, 2018).

Однією зі складових культури людини є музична культура. Причому глобальні перетворення суспільства, які відбуваються в останні десятиріччя, зумовили значне підвищення ролі музичної культури в житті кожного його члена, сприяючи збагаченню його внутрішнього духовного світу, становленню гуманних цінностей, розвитку вмінь сприймати й розуміти найтонші нюанси емоцій і почуттів, активізації процесу соціалізації людини.

Слід також відзначити, що музична культура як важливе суспільне явища включає, з одного боку, національний контекст, відображаючи менталітет кожного конкретного етносу, а, з іншого, – загальнолюдський контекст, даючи представникам різних народів змогу краще порозумітися між собою. У світлі цього формування музичної культури молоді є актуальним завданням для закладів освіти різних країн. У цьому плані в Україні та КНР накопичено цінні теоретичні та практичні доробки щодо успішного розв'язання порушеної проблеми. Проте для можливості їх творчого використання зарубіжними колегами важливо насамперед переконатися, що погляди українських та китайських учених щодо визначення суті, структури та змісту музичної культури принципово не суперечать між собою.

На основі опрацювання наукової літератури встановлено, що вченими визначено: філософсько-світоглядні аспекти формування музичної культури членів суспільства (В. Андрущенко, І. Бех, О. Буров, Бянь Мен, Гао Цонжен, Ге Де Юуй, І. Зязюн, Фен Юлань, Чжоу Кай та ін.); методи та засоби формування музичної культури особистості в закладах освіти різного типу (Гао Цонжен, Дін Юнь, Л. Коваль, Лю Цинган, Г. Падалка, О. Рудницька, Цян Боянь), змістове наповнення структурних компонентів цього особистісного утворення (Н. Буць Лі Мін, Лі Мінсюн, Лю Чженвей, Се Тін, Сюй Цзянь, Хоу Юе, Н. Чепіга та ін.). Як з'ясовано, фахівцями не було проведено ґрунтовного порівняльного аналізу представлених у китайській та українській науковій думці авторських позицій щодо тлумачення феномену музичної культури особистості.

Мета та завдання. На основі опрацювання наукових джерел представити порівняльну характеристику поглядів китайських та українських учених щодо визначення суті, структури та змісту музичної культури особистості, визначити авторську позицію з цього питання.

Методи дослідження: порівняльний аналіз китайських та українських

наукових джерел з порушеної проблеми, узагальнення результатів наукових пошуків провідних науковців КНР та України.

Результати. Як визначено в процесі наукових розвідок, музична культура людини сьогодні є об'єктом багатьох наукових досліджень, причому автори висловлюють неоднозначні погляди щодо розкриття суті музичної культури особистості. Так, К. Кушнір та І. Клімішина зазначають, що вказаний феномен являє собою інтегровану характеристику індивіда, яка виступає важливим чинником його всебічного особистісного розвитку й необхідною передумовою системного розуміння суті мистецтва в житті суспільства й кожного окремого народу. Цей феномен комплексно інтегрує в собі сукупність музичних знань, смаків, почуттів, а також музично-практичних, художніх і пізнавальних навичок людини, забезпечуючи високий рівень її обізнаності й вихованості в царині музики (Kushnir & Klimishyna, 2018).

Схожі ідеї стосовно визначення суті музичної культури особистості висловлює І. Іригіна. Вона тлумачить зазначену культуру як інтегровану якість суб'єкта, що цілісно об'єднує сукупність гуманістичних музично-естетичних цінностей, музичних знань, умінь, навичок, специфічних здібностей, розвинену художньо-естетичну свідомість та емоційно-моральне ставлення до музики, забезпечуючи готовність людині до сприйняття, засвоєння, використання, відтворення, споживання, створення, зберігання й розповсюдження музичних творів, здійснення музично-виконавської та культурно-просвітницької діяльності, прояв бажання до подальшого художньо-музичного і творчого самовдосконалення (Iryhina, 2018).

За поглядами О. Лобової, музична культура особистості включає такі компоненти: інтерес і любов до музики, персональну систему музичних цінностей, знання про музичне мистецтво, комплекс умінь і навичок різних видів загальнонавчальної й музичної діяльності (слухацької, виконавської, композиційної, музикознавчої), досвід власних творчих спроб спілкування з мистецтвом у різних його формах, досвід прояву емоційно-оцінного ставлення до музичних творів, набутий через зміст музичних творів естетичний, емоційний, моральний досвід, розвинену мотивацію навчальної й музично-творчої діяльності, а також музично-творчі (чуття ритму, уява, музичний слух, музичне мислення, артистизм тощо) і загальні (пам'ять, мислення, розум, увага) якості та властивості (Lobova, 2017).

Для можливості зіставлення позицій українських та китайських учених з окресленої проблеми наведемо нижче точки зору фахівців з КНР. Як наголошує Ло Цинь, об'єднання понять «музика» та «культура» в єдиний термін «музична культура» відбулося майже 50 років, що ознаменувало концептуальний поворот у розумінні призначення музики й у розвитку людської цивілізації загалом.

Адже новий термін сфокусував увагу науковців на самопізнанні, самовдосконаленні, саморозвитку людини засобами музики, забезпечив її «повернення до себе» як унікальної особистості. Указаний термін став кінцевим терміном у відображенні низки таких етапів альтернативних трансформацій суспільної думки в розумінні місії музичного мистецтва: від «вивчення музики в культурі», «вивчення музики як культури» до «музики як культури» (洛秦, 2004; 洛秦, 2009).

У китайській науковій думці наголошується, що, з одного боку, музика є важливим носієм культурної спадщини кожного етносу й людства загалом, а, з іншого, – культурна спадщина виступає своєрідною запорукою подальшого успішного розвитку музики. У світлі цього музична культура є важливим складником національної культури та взагалі культурної спадщини. Слід відзначити, що музика має високий соціальний статус, бо вона виконує важливу роль у процесі збагачення духовного й культурного життя людей. У свою чергу, музична культура особистості дає їй змогу розширити межі розуміння музичної творчості, здійснювати конструктивну взаємодію між музикою та культурною спадщиною, забезпечувати їх взаємовплив. Отже, музика має не тільки розважальне й естетичне призначення, вона має високе соціальне й історичне значення, складаючи важливу частину людської культурної спадщини (音樂是文化傳承的重要載體 傳承是音樂發展的保障, 2013).

Як підкреслюється в науковій китайській літературі, музична культура людини являє собою її «чуття музики», що забезпечує інтеграцію «серця і музики», «очищує душу, виховує почуття», дозволяє усвідомлювати «глибокий і довготривалий шарм гарної музики», а також відіграє важливу роль у формуванні суспільної духовної моди. Сформованість музичної культури допомагає людині відчувати через сприйняття музичного мистецтва справжню красу природи, мистецтва й людини, отримати багатий емоційний досвід, стимулювати її власний духовний розвиток, виховати любов до людей, природи та світу загалом, позитивне й оптимістичного ставлення до життя, усвідомлення культурної самобутності власного народу (传统音乐教育如何传承“乐感”文化, 2019).

Китайські вчені (Ван Ітонг, Лі Лі) також зазначають, що музична культура є продуктом не тільки музичної творчості особистості, але й її початкової духовної діяльності на основі емоційного сприйняття предметів оточуючого світу. Тому цінність музичної культури полягає не лише у сприянні успішного естетичного виховання людини, але й засвоєнні нею соціально значущих цінностей, формуванні моральних якостей, зміцненні психічного та

фізичного здоров'я, відпрацюванні правильних поглядів щодо життєвих цілей та соціальних пріоритетів.

Слід також зазначити, що формування в китайській молоді музичної культури сприяє поширенню традиційних чеснот китайської нації, зміцненню національної свідомості й національного духу її представників шляхом вивчення народної музики й музичних творів вітчизняних авторів. Крім того, формування музичної культури китайської молоді через її ознайомлення із зарубіжною музикою забезпечує розширення кругозору особистості, сприяє кращому розумінню нею національних культур інших народів, що зумовлює необхідність інтеграції концепції мультикультуралізму в процес навчання молоді музичного мистецтва, формування музичної культури громадян. Важливо також наголосити, що сформованість музичної культури суб'єкта забезпечує зростання його толерантності щодо культурних відмінностей між людьми, виховання поваги до культурного різноманіття, вдосконалення естетичного смаку, розвиток емоційно-чуттєвої сфери, підвищення життєвого тону (李莉, 2014; 王乙桐, 2013; 李丽, 2013).

Обговорення. У порівнянні з раніше проведеними науковими розвідками, у представленій публікації здійснено зіставлення поглядів китайських та українських учених щодо визначення суті, структури та змісту музичної культури особистості, наведено авторську точку зору з цього питання.

Висновки. На підставі вищевикладеного зроблено висновок про те, що погляди китайських та українських учених щодо визначення суті, складу та змісту музичної культури особистості певною мірою відрізняються між собою, проте принципово не суперечать між собою. З урахуванням різних точок зору науковців уточнено, що музична культура – це цілісне особистісне утворення людини, яке інтегрує в собі сукупність музичних знань, умінь, навичок, смаків, емоційно-ціннісних ставлень до різних видів музичного мистецтва та забезпечує її здатність розуміти музику, розвиток емоційної сфери, формування моральної й національної свідомості. У подальшому дослідженні планується розкрити специфіку формування музичної культури студентів в університетах КНР.

ЛІТЕРАТУРА

- Іригіна С. О. Дидактичні основи інтерпретації сутності та структурно-змістовних аспектів музичної культури студентів-вокалістів. *Наукові записки: зб. наук. пр. Серія: Педагогічні науки.* 2018. Вип. 170. Кропивницький: Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, 2018. С. 68-72.
- Кушнір К. В., Клімішина І. А. Сучасні погляди на проблему формування музичної культури молодших школярів. *Молодий вчений.* 2018. № 1 (53). С. 808-811.

- Лобова О. Зміст загальної музичної освіти як фактор формування музичної культури молодших школярів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2017. № 2 (66). С. 247-258.
- Ткачов А. С. Методи та форми формування загальнокультурної компетентності в інтелектуально здібних учнів 5-9 класів (у процесі вивчення суспільствознавчих предметів). *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2018. Вип. 1 (42). С. 238-241.
- Ткачова Н. О. Аксиологічний підхід до організації педагогічного процесу в загальноосвітньому навчальному закладі. Луганськ: Луганський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка; Х.: Вид-во «Каравела», 2006. 300 с.
- 洛秦 (2009). 音乐人类学在中国的发展. URL: <http://www.artanthropology.com/show.aspx?id=217&cid=11>.
- 洛秦 (2004). 音乐文化价值再关注：文化相对论产生的历史背景和意义的回顾, 载于《庆贺钱仁康教授就是华诞学术论文集》(上海音乐学院音乐学系、音乐研究所编), 上海音乐学院出版社, 第302页。
- 音樂是文化傳承的重要載體 傳承是音樂發展的保障 (2013). URL: <http://culture.people.com.cn/BIG5/n/2013/0216/c172318-20491469.html>.
- 传统音乐教育如何传承“乐感”文化 (2019). URL: https://www.sohu.com/a/350706378_243614.
- 李莉 (2014). 探析多元文化背景下音乐鉴赏教学实践研究策略[J]. *黄河之声*, (04):65.
- 王乙桐 (2013). 多元文化视角下的音乐鉴赏教学实践研究. *读与写(教育教学刊)* 10(12):28.
- 李丽 (2013). 多元文化视角下的音乐鉴赏[J]. *作家* (24).

REFERENCES:

- Iryhina, S. O. (2018). Dydaktychni osnovy interpretatsiyi sutnosti ta strukturno-zmistovnykh aspektiv muzychnoyi kultury studentiv-vokalistiv [Didactic bases of interpretation of essence and structural-substantive aspects of musical culture of students-vocalists]. *Naukovi zapysky: zb. nauk. pr. Seriya: Pedagogichni nauky. Vyp. 170. Kropyvnytskyi: Tsentralnoukrayinskyi derzhavnyi pedagogichnyi universytet imeni Volodymyra Vynnychenka*, s. 68-72. (in Ukrainian).
- Kushnir, K. V. & Klimishyna, I. A. (2018). Suchasni pohlyady na problemu formuvannya muzychnoyi kultury molodshykh shkolyariv [Modern views at an issue of music culture development of elementary school pupils]. *Molodyy vchenyy*, № (53), s. 808-811. (in Ukrainian).
- Lobova, O. (2017). Zmist zahalnoyi muzychnoyi osvity yak faktor formuvannya muzychnoyi kultury molodshykh shkolyariv [Content of the general musical education as a factor of formation of musical culture of junior school students]. *Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyini tekhnolohiyi*, № 2 (66), s. 247-258. (in Ukrainian).
- Tkachov, A. S. (2018). Metody ta formy formuvannya zahalnokulturnoyi kompetentnosti v intelektualno zdibnykh uchniv 5-9 klasiv (u protsesi vyvchennya suspilstvoznachnykh predmetiv). [Methods and forms of formation of general cultural competence among intelligently capable children of 5-9 classes (as exemplified by learning social science subjects)]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Seriya: Pedagogika. Sotsialna robota, vyp. 1 (42), s. 238-241. (in Ukrainian).
- Tkachova, N. O. (2006). Aksiologichnyi pidkhid do orhanizatsiyi pedagogichnoho protsesu v zahalnoosvitn'omu navchalnomu zakladi. [Axiological approach to the organization of the pedagogical process in a secondary school]. *Luhansk: Luhanskyi natsionalnyi pedagogichnyi universytet imeni T. H. Shevchenka; Kh.: Vyd-vo «Karavela»*, 300 s. (in Ukrainian).

- Luo Qin (2009). The development of musical anthropology in China. URL: <http://www.artanthropology.com/show.aspx?id=217&cid=11>. (in Chinese).
- Luo Qin (2004). Re-focusing on the cultural value of music: A review of the historical background and significance of the emergence of cultural relativity, in "A Collection of Academic Papers in Celebrating the Birthday of Professor Qian Renkang" (edited by the Department of Musicology and the Institute of Music of Shanghai Conservatory of Music), Shanghai Conservatory of Music Press, 302 p. (in Chinese).
- Music is an important carrier of cultural inheritance. Inheritance is the guarantee of music development (2013). URL: <http://culture.people.com.cn/BIG5/n/2013/0216/c172318-20491469.html>. (in Chinese).
- How traditional music education inherits the culture of "music sense" (2019). URL: https://www.sohu.com/a/350706378_243614.
- Li Li (2014). Exploring and analyzing the research strategies of music appreciation teaching practice in the context of multiculturalism [J]. The Voice of the Yellow River, (04):65. (in Chinese).
- Wang Yitong (2013). Research on the Teaching Practice of Music Appreciation from a Multicultural Perspective. Reading and Writing (Journal of Education and Teaching), 10(12):28. (in Chinese).
- Li Li (2013). Music Appreciation from a Multicultural Perspective [J]. Writer (24). (in Chinese).

Інформація про авторів

Ван Янь

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9307-8867>; здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна, 61166

e-mail: 377161834@qq.com

Ткачова Наталія Олександрівна

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1892-9200>; доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, вул. Валентинівська, 2, м. Харків, Україна, 61166

e-mail: tkachna2015@ukr.net

Information about authors

Wang Yan

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9307-8867>; PhD candidate of the Department of Education and Innovative Pedagogy of H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Valentynivska, street, 2, Kharkiv, Ukraine, 61166.

e-mail: 377161834@qq.com

Tkachova Nataliia Oleksandrivna

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1892-9200>; Dr. hab. in Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, Valentynivska street, 2, Kharkiv, Ukraine, 61166.

e-mail: tkachna2015@ukr.net

Цитуйте цю статтю як: Ван Янь, Ткачова Н.О. Порівняльна характеристика поглядів китайських та українських учених щодо визначення суті, структури та змісту музичної культури особистості. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. № 52. С. 34–41
DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.03>

Дата надходження статті до редакції: 20.05.2022

Стаття прийнята до друку: 31.05.2022